

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 311/06-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. júla 2007 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť E. C., B., JUDr. A. H., I., a Ing. Z. C., B., zastúpených advokátom JUDr. M. B., B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 42/89 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 42/89 p o r u š i l právo E. C., JUDr. A. H. a Ing. Z. C., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 42/89 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prieťahov.

3. E. C., JUDr. A. H. a Ing. Z. C. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie každému v sume po 160 000 Sk (slovom stošesťdesiatisíc slovenských korún), ktoré je

Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý im vyplatíť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. E. C., JUDr. A. H. a Ing. Z. C. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 25 147 Sk (slovom dvadsaťpäťtisícstoštyridsaťsedem slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatíť na účet advokáta JUDr. M. B. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 10. októbra 2006 č. k. I. ÚS 311/06-12 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť E. C., B. (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“), JUDr. A. H., I. (ďalej aj „sťažovateľka v 2. rade“), a Ing. Z. C., B. (ďalej aj „sťažovateľka v 3. rade“; alebo spoločne „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 42/89 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1.1 Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že 30. augusta 1989 podal sťažovateľ E. C. spolu so svojou manželkou Ľ. C. žalobu o určenie vlastníctva záhradnej chaty s cieľom preukázať, že pozemok, na ktorom je záhradná chata postavená, daroval žalovaný sťažovateľovi za účelom výstavby nehnuteľnosti, a tým určiť, že pozemok ako aj záhradná chata je v ich vlastníctve. Počas konania zomrela navrhovateľka Ľ. C. a na jej miesto ako zákonné dedičky nastúpili dcéry, sťažovateľky v 2. a 3. rade. Prvé pojednávanie sa uskutočnilo 21. septembra 1989 a následne bolo nariadených a vykonaných celkovo 32 pojednávaní. Na pojednávaní konanom 4. októbra 1990 okresný súd vyhlásil rozsudok,

ktorým určil, že vlastníkom sporných nehnuteľností je sťažovateľ v 1. rade s manželkou. Po podaní odvolania žalovanými a po prejednaní veci na odvolacom pojednávaní konanom 8. mája 1991 Krajský súd v Bratislave zrušil prvostupňový rozsudok a vec vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovatelia tvrdia, že od tohto obdobia okresný súd nedospel ku konečnému rozhodnutiu vo veci a že okresný súd určuje termíny pojednávaní sporadicky, a tieto sú zväčša odročované pre ospravedlnenú neprítomnosť právneho zástupcu žalovaných. Sťažovatelia sú toho názoru, že napriek uvedenému počtu pojednávaní sa takmer 17 rokov nachádzajú v stave právnej neistoty. Pokiaľ ide o zložitosť veci, sťažovatelia tvrdia, že v predmetnom spore ide o jednoduchú vec, pričom právna úprava je sústredená v jednom právnom predpise. Pokiaľ ide o správanie účastníkov konania, sťažovatelia uvádzajú, že väčšina pojednávaní bola odročená pre neprítomnosť žalovaného, pričom okresný súd ani raz nevyužil žiadne z poriadkových opatrení, ktoré mu umožňuje uložiť Občiansky súdny poriadok. Ďalej sťažovatelia uviedli, že posledný úkon, ktorý je v súdnom spise zaznamenaný, je ospravedlnenie právneho zástupcu žalovaného z 5. novembra 2002, a preto už samotné nevykonávanie úkonov okresného súdu od 5. novembra 2002 je treba považovať za nečinnosť súdu.

1.2 Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovatelia upresnili svoj sťažnostný návrh (petit) a napokon navrhli, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Okresný súd Bratislava III. v konaní o určenie vlastníckeho práva sp. zn. 7 C 42/1989 porušil právo navrhovateľa E. C., JUDr. A. H., Ing. Z. C. priznané v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd priznáva navrhovateľovi v 1. rade E. C. nemajetkovú ujmu vo výške 320.000,- Sk, navrhovateľovi v 2. rade JUDr. A. H. nemajetkovú ujmu vo výške 160.000,- Sk, navrhovateľovi v 3. rade Ing. Z. C. nemajetkovú ujmu vo výške 160.000,- Sk.

Navrhovateľ má nárok na náhradu trov konania pred Ústavným súdom SR a to vo výške 26.865,- Sk (2 úkony právnej pomoci á 11.150,- Sk, 2 x režijný paušál á 164,- Sk, DPH 4.237,- Sk) na účet právneho zástupcu č. 4166947-112/0200 vedený vo VÚB, a. s.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. T. M., listom zo 16. novembra 2006 sp. zn. Spr. 3891/06, ku ktorému bolo pripojené aj vyjadrenie zákonného sudcu JUDr. Ľ. S. z 13. novembra 2006, a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 11. decembra 2006.

2.1 Predseda okresného súdu uviedol, že:

„(...) V prílohe Vám zasielam vyjadrenie zákonného sudcu JUDr. Ľ. S., ktoré si osvojujem ako vyjadrenie vlastné. (...) Netrvám na ústnom pojednávaní vo veci.“

2.2 Zákonný sudca vo svojom prípise opísal chronológiu úkonov, ktoré súd vo veci vykonal, a uviedol nasledovné relevantné skutočnosti:

„(...) Uvedená vec mi bola ako zákonnému sudcovi pridelená opatrením predsedu súdu v roku 2000, a to ako ôsmemu v poradí zákonnému sudcovi, pričom v uvedenom období som pracoval v oddelení s viac ako 600 pridelenými vecami, z ktorých značná časť bola reštančných, pochádzajúcich z obdobia 1989 až 1996. (...)

V období od 01. 12. 2004 do 01. 07. 2005 som vykonával stáž na Krajskom súde v Bratislave, následne počas letných mesiacov v roku 2005 sa tunajší súd sťahoval do nových priestorov, z ktorého dôvodu nebolo objektívne možné uskutočniť vo veciach pojednávanie.

Tunajší súd až 3. 8. 2006 pri zisťovaní pobytu navrhovateľky v 2. rade zistil, že táto zomrela 12. 03. 1991, ktorú skutočnosť rovnako súdu jej právny zástupca, prípadne navrhovateľ v 1. rade neoznámili.

Následne súd zisťoval dedičov, resp. právnych nástupcov po tejto účastníčke, a to v priebehu roku 2006. Po ich zistení, uznesením zo 23. 10. 2006 č. k. V-2 7 C 48/89-202 vyzval odporcov v 1. a 2. rade, aby v lehote 15 dní odstránili vady ich vzájomného návrhu zo dňa 12. 11. 1996 a poučil ich aj akým spôsobom tieto vady majú odstrániť.

Ďalším uznesením z toho istého dňa vyzval rovnako navrhovateľov v 1. a 2. rade v rovnakej lehote odstrániť vady ich podania s poučením, ako majú tieto vady odstrániť.

Napriek opakovanému uloženiu povinnosti odstrániť vady podania, zostali tak navrhovatelia, ako aj odporcovia, resp. ich právny zástupcovia úplne nečinný a povinnosti

uložené im uvedenými uzneseniami nespĺnili, ani nepožiadali ani o predĺženie lehoty na splnenie tejto povinnosti.

Na základe uvedeného mám preto za to, že pokiaľ v uvedenom konaní došlo k prieťahom, bolo to jednak z dôvodu preťažnosti tunajšieho súdu a z dôvodu neprimeraného počtu vecí v oddelení v ktorom som zákonným sudcom, ale aj pre správanie sa účastníkov konania, a to najmä v období po 05. 11. 2002, keď tak navrhovatelia, ako aj odporcovia opakovane nespĺnili povinnosti odstrániť vady návrhov, resp. vzájomného návrhu a zostali úplne nečinní, neoznámili súdu podstatné skutočnosti pre vedenie konania a to, že došlo k zániku predmetu sporu, resp. ku smrti jedného z účastníkov konania, ktoré skutočnosti je potrebné zohľadniť pri posúdení podanej sťažnosti.“

2.3 Právny zástupca sťažovateľov v reakcii na uvedené vyjadrenie zástupcov okresného súdu uviedol, že:

„(...) Sme si vedomí, že súčasný zákonný sudca JUDr. S. je sudcom s veľkým nápadom prípadov, nakoniec nie raz sme sa s ním stretli na pojednávaní v konaniach, ktoré rozhodoval, avšak nie je v súlade s právom sťažovateľov na prejednanie vecí bez zbytočných prieťahov, keď sú v priebehu šiestich rokov (od 2000 do 2006) nariadené len dve pojednávania, navyše z ktorých jedno je zrušené z dôvodu na strane sudcu.

Je pravdou, že na pojednávaní 05. 11. 2002 sme boli vyzvaní na špecifikáciu návrhu; tak ako sme sa aj vyjadrili v priebehu pojednávania, vec - stavbu už nebolo možné bližšie špecifikovať, nakoľko táto nemala súpisné číslo. Parcelné čísla predmetných pozemkov ako aj pozemku, na ktorom stavba stojí vrátane označenia katastrálneho územia boli súčasťou petitu.

Za zavádzajúce však považujeme tvrdenie JUDr. S., že sme zostali nečinní, keď nás súd uznesením zo dňa 23. 10. 2006 vyzval, aby sme odstránili vady podania - teda špecifikovali petit. Cit. uznesenie nám bolo doručené 30. 10. 2006 (o čom súdu predkladáme dôkaz - kópiu obálky), s tým, že nám bola daná 15 dňová lehota na odstránenie vád. Lehota uplynula 14. 11. 2006. Na výzvu sme zaslali vyjadrenie listom datovaným 07. 11. 2006, odoslaným počas plynutia lehoty. S poukazom na dátum vyhotovenia vyjadrenia zákonného sudcu (13. 11. 2006), toto dával ešte pred tým, než nám

lehota uplynula. Preto tvrdenie, že sme zostali úplne nečinní a povinnosti nám uložené uvedenými uzneseniami sme nesplnili, považujeme za nepravdivé.

Taktiež by sme chceli poukázať na skutočnosť, že nie je našou povinnosťou vyzývať súd, aby vo veci konal, či nariad'oval pojednávania. Súd v zmysle OSP postupuje zo svojej úradnej povinnosti. Podľa nášho názoru by oznámenie skutočností, ako je zánik predmetu sporu, či smrť jednej z účastníčok, nevyvolalo automaticky jednotlivé úkony súdu. (...)

Na ústnom pojednávaní netrváme.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 7 C 42/89 najmä po 15. februári 1993, pretože ústavný súd chráni ústavnosť spôsobom, ktorý upravuje ústava a zákon o ústavnom súde, pričom zákon o ústavnom súde nadobudol účinnosť 15. februára 1993 a neobsahuje ustanovenie o spätnej účinnosti, preto ústavný súd nemá oprávnenie konať a rozhodovať o porušení práv fyzickej alebo právnickej osoby, ku ktorému došlo pred 15. februárom 1993 (napr. I. ÚS 81/03).

Dňa 30. augusta 1989 podal sťažovateľ E. C. a jeho manželka Ľ. C. (ďalej aj „navrhovatelia“) bývalému Okresnému súdu Bratislava - vidiek žalobný návrh o určenie vlastníctva záhradného domčeka (...) v k. ú. S. proti odporcom M. B. a A. B.

Konajúca sudkyňa v ten istý deň nariadila pojednávanie na 21. september 1989 s úpravou na predvolanie účastníkov konania a piatich svedkov a na vypracovanie „dotazu“

na bývalý Mestský národný výbor S. (ďalej len „MsNV“) ohľadom užívania spornej parcely a zaslania záznamov z kolaudačného konania.

Dňa 20. septembra 1989 MsNV oznámil súdu, že žiadané materiály boli skartované.

Dňa 21. septembra 1989 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 26. október 1989.

Dňa 23. októbra 1989 právna zástupkyňa navrhovateľov požiadala o zrušenie pojednávania nariadeného na 26. október 1989.

Dňa 26. októbra 1989 bolo pojednávanie odročené na 9. november 1989.

Dňa 9. novembra 1989 bolo pojednávanie odročené na 30. november 1989.

Dňa 30. novembra 1989 bolo pojednávanie odročené na 14. december 1989 s tým, že odporcovia mali byť predvolaní pod hrozbou poriadkovej pokuty.

Dňa 14. decembra 1989 bolo pojednávanie odročené na 11. január 1990 s tým, že odporcovia budú znova predvolaní, a ak nezašlú riadne potvrdenie o práceneschopnosti, bude im uložená poriadková pokuta.

Dňa 11. januára 1990 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 15. február 1990 s tým, že odporcovia mali byť predvolaní pod hrozbou poriadkovej pokuty.

Dňa 13. februára 1990 právna zástupkyňa navrhovateľov požiadala o odročenie pojednávania.

Dňa 15. februára 1990 bolo pojednávanie odročené na 8. marec 1990.

Dňa 8. marca 1990 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 22. marec 1990.

Dňa 19. marca 1990 konajúci sudca dal zrušiť termín pojednávania určený na 22. marec 1990 a nariadil termín pojednávania na 5. apríl 1990.

Dňa 5. apríla 1990 navrhovatelia požiadali o odročenie pojednávania vzhľadom na to, že ich právnej zástupkyni nebolo doručené predvolanie.

Dňa 5. apríla 1990 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 23. apríl 1990 s tým, že navrhovatelia mali byť predvolaní pod hrozbou pokuty a predvedenia.

Dňa 23. apríla 1990 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 7. máj 1990.

Dňa 7. mája 1990 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 21. máj 1990.

Dňa 21. mája 1990 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 7. jún 1990.

Dňa 7. júna 1990 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito.

Dňa 11. júla 1990 sudca nariadil pojednávanie na 16. august 1990.

Dňa 16. augusta 1990 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 13. september 1990.

Dňa 24. augusta 1990 sudca dal kancelárii pokyn oznámiť účastníkom a svedkom zrušenie pojednávania nariadeného na 13. september 1990 a nariadil nový termín pojednávania na 17. september 1990.

Dňa 17. septembra 1990 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 4. október 1990.

Dňa 4. októbra 1990 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok.

Dňa 19. decembra 1990 bol písomne vyhotovený rozsudok.

Dňa 16. januára 1991 právna zástupkyňa odporcov oznámila odvolanie proti rozsudku.

Dňa 4. marca 1991 bol spis doručený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“).

Dňa 15. marca 1991 súd vyzval právneho zástupcu odporcov, aby v lehote 7 dní doplnil dôvody odvolania.

Dňa 2. apríla 1991 právny zástupca odporcov doručil dôvody odvolania.

Dňa 7. mája 1991 právna zástupkyňa navrhovateľov oznámila krajskému súdu, že navrhovateľka 12. marca 1991 zomrela.

Dňa 8. mája 1991 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom vyčkania rozhodnutia štátneho notárstva vo veci prejednávania dedičstva po navrhovateľke.

Dňa 11. júla 1991 bol spis vrátený okresnému súdu s uznesením sp. zn. 13 Co 94/91 z 31. mája 1991, ktorým odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 20. augusta 1991 sudkyňa nariadila pojednávanie na 20. september 1991.

Dňa 20. septembra 1991 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 11. október 1991 s tým, že navrhovateľ mal byť predvolaný pod hrozbou poriadkovej pokuty a mal byť vyžiadaný dedičský spis po navrhovateľke.

Dňa 11. októbra 1991 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito.

Dňa 17. októbra 1991 sudkyňa nariadila pojednávanie na 29. november 1991.

Dňa 29. novembra 1991 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom súd pribral do konania dedičku po navrhovateľke - Ing. Z. C. Pojednávanie bolo odročené na 20. december 1991.

Dňa 20. decembra 1991 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom súd pripustil úpravu petitu návrhu. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom znaleckého dokazovania. Právnomu zástupcovi navrhovateľov bolo uložené založiť do spisu geometrický plán.

Dňa 21. februára 1992 právny zástupca navrhovateľov oznámil súdu, že je schopný predložiť výpis z pozemkovej mapy, nie je však schopný predložiť geometrický plán.

Dňa 27. januára 1992 sudkyňa dala úpravou kancelárii pokyn vyzvať právneho zástupcu navrhovateľov, aby obratom zaslal geometrický plán.

Dňa 27. marca 1992 súd rozhodol o pribratí znalca Ing. P. K. na vykonanie obhliadky nehnuteľností a vypracovanie geometrického plánu.

Dňa 2. septembra 1992 znalec doručil súdu znalecký posudok.

Dňa 14. októbra 1992 sudkyňa nariadila pojednávanie na 2. december 1992.

Dňa 2. decembra 1992 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 20. január 1993.

Dňa 20. januára 1993 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že navrhovatelia budú vyzvaní na oznámenie, či trvajú na podanom návrhu.

Dňa 20. januára 1993 ospravedlnil právny zástupca odporcov neprítomnosť svojich klientov na pojednávaní z dôvodu ich choroby.

Dňa 8. marca 1993 právny zástupca odporcov podal odvolanie proti uzneseniu o odmene znalca.

Dňa 24. mája 1993 bol spis doručený krajskému súdu, aby rozhodol o uvedenom odvolaní.

Dňa 20. júla 1993 bol spis vrátený okresnému súdu s uznesením z 30. júna 1993 sp. zn. 17 Co 156/93, ktorým odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa.

Dňa 27. augusta 1993 bolo uvedené uznesenie krajského súdu doručované účastníkom konania a znalcovi.

Dňa 12. apríla 1994 právny zástupca navrhovateľov požiadal súd o zabezpečenie plynulosti konania.

Dňa 2. októbra 1994 sudkyňa JUDr. F. spísala úradný záznam o tom, že spis prevzala na základe nového rozvrhu práce 30. septembra 1994.

Dňa 3. apríla 1995 bolo nariadené pojednávanie na 27. apríl 1995.

Dňa 27. apríla 1995 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že právny zástupca navrhovateľov predloží po skončení dedičského konania rozhodnutie o prerokovaní dedičstva, resp. upraví okruh aktívne legitimovaných účastníkov.

Dňa 17. júla 1995 sudkyňa dala úpravou kancelárii zistiť, či došlo vyjadrenie od právneho zástupcu navrhovateľov.

Dňa 7. augusta 1995 bol v spise zaznamenaný úradný záznam o tom, že „vyjadrenie právneho zástupcu navrhovateľov neprišlo“.

Dňa 19. septembra 1995 sudkyňa dala úpravou kancelárii pokyn požiadať o zapožičanie spisu sp. zn. D 454/91, resp. o oznámenie, v akom štádiu je konanie o prerokovanie dedičstva po neb. navrhovateľke.

Dňa 10. novembra 1995 sudkyňa dala úpravou kancelárii pokyn zistiť, či došiel predmetný dedičský spis.

Dňa 14. júna 1996 sudkyňa nariadila pojednávanie na 25. júl 1996 a súčasne opätovne dala kancelárii pokyn zapožičať spis sp. zn. D 454/91.

Dňa 25. júla 1996 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 24. október 1996.

Dňa 24. októbra 1996 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 5. december 1996.

Dňa 12. novembra 1996 právny zástupca odporcov doručil súdu „*vzájomný protinávrh*“.

Dňa 4. decembra 1996 bol spísaný úradný záznam o tom, že účastníkom bolo telegramom oznámené, že pojednávanie určené na 5. december 1996 bolo zrušené.

Dňa 1. decembra 1997 bol spis vyžiadaný pre JUDr. F.

Dňa 2. februára 1998 zákonná sudkyňa JUDr. P. potvrdila prevzatie spisu.

Dňa 6. marca 1998 bolo nariadené pojednávanie na 11. máj 1998.

Dňa 11. mája 1998 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že právny zástupca odporcov v lehote 15 dní doloží súdu protinávrh.

Dňa 31. júla 1998 boli vyzvaní odporcovia, aby zaplatili súdny poplatok za protinávrh.

Dňa 20. augusta 1998 odporcovia zaplatili súdny poplatok za protinávrh.

Dňa 12. novembra 1998 bolo nariadené pojednávanie na 3. február 1999.

Dňa 3. februára 1999 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 22. marec 1999.

Dňa 22. marca 1999 právny zástupca odporcov ospravedlnil svoju neúčasť, ako i neúčasť svojich klientov na nastávajúcom pojednávaní.

Dňa 22. marca 1999 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 17. máj 1999.

Dňa 11. mája 1999 právny zástupca odporcov ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní 17. mája 1999 a súčasne požiadal o nenariadovanie termínu pojednávania v čase od 29. mája 1999 do 6. júna 1999.

Dňa 17. mája 1999 bolo pojednávanie odročené na neurčito.

Dňa 22. júna 2001 právny zástupca navrhovateľov požiadal súd o nariadenie termínu pojednávania.

Dňa 22. júla 2002 bol nariadené pojednávanie na 17. september 2002.

Dňa 4. septembra 2002 konajúca sudkyňa zmenila termín pojednávania na 26. september 2002.

Dňa 26. septembra 2002 právny zástupca navrhovateľov, ako i právny zástupca odporcov (telefonicky) ospravedlnili svoju neúčasť na pojednávaní 26. septembra 2002.

Dňa 26. septembra 2002 bolo pojednávanie odročené na 5. november 2002.

Dňa 4. novembra 2002 právny zástupca odporcov ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní 5. novembra 2002, súčasne požiadal o nariadenie pojednávania až po 9. februári 2003.

Dňa 5. novembra 2002 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že právny zástupca navrhovateľov mal do konca roka 2002 predložiť špecifikáciu konečného návrhu a právny zástupca odporcov mal byť vyzvaný na špecifikáciu vzájomného návrhu uplatneného 12. novembra 1996.

Dňa 9. mája 2005 bola vec pridelená sudkyni Mgr. I. F.

Dňa 1. júla 2005 bola vec pridelená sudcovi JUDr. Ľ. S.

Dňa 3. augusta 2006 súd požiadal Register obyvateľov Slovenskej republiky o zistenie pobytu navrhovateľky Ľ. C.

Dňa 11. septembra 2006 Register obyvateľov Slovenskej republiky oznámil súdu, že menovaná navrhovateľka zomrela 12. marca 1991.

Dňa 18. septembra 2006 vyšší súdny úradník dal kancelárii pokyn zistiť dedičov po navrhovateľke Ľ. C.

Dňa 12. októbra 2006 bol pripojený spis Okresného súdu Bratislava II sp. zn. D 454/91.

Dňa 23. októbra 2006 súd vyzval uznesením odporcov, aby v lehote 15 dní odstránili nedostatky podania doručeného súdu 12. novembra 1996. V ten istý deň súd rovnako uznesením vyzval navrhovateľov, aby v lehote 15 dní odstránili nedostatky podania doručeného súdu 30. augusta 1989.

Dňa 8. novembra 2006 právny zástupca odporcov a dňa 13. novembra 2006 právny zástupca navrhovateľov reagovali na ostatnú výzvu súdu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 42/89 dochádza k porušovaniu práva sťažovateľa v 1. rade a sťažovateľiek v 2. a 3. rade na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

V danej súvislosti ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľiek v 2. a 3. rade došlo k procesnoprávnemu nástupníctvu (sukcesii), teda k zmene doterajšieho účastníka konania na strane žalobcu, a to na základe univerzálnej sukcesie (titulom dedenia). Keďže univerzálna sukcesia vyvoláva automaticky aj procesnoprávne nástupníctvo, konajúci súd nemusel uplatňovanú zmenu uznesením pripustiť. Sťažovateľky totiž vstúpili do predmetného konania v tom štádiu, v akom sa nachádzalo pred zmenou účastníkov konania. Uvedená skutočnosť má podľa názoru ústavného súdu zásadný význam pre vymedzenie obdobia, ktoré podlieha posúdeniu namietanej protiústavnosti konania odporcu, pretože v uvedenom prípade v dôsledku súdom povolenej zmeny účastníkov konania nedošlo ku vzniku nového procesnoprávneho vzťahu, ale ku procesnoprávnemu nástupníctvu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu.

Aj s prihliadnutím na tento záver ústavný súd nemal pochybnosť, že sťažovatelia môžu uplatňovať právo na konanie bez zbytočných priet'ahov aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo tejto zmene.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie

účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného, takmer osemnásť rokov trvajúceho konania v danom prípade zjavne nebola závislá od zložitosti veci, ale, ako to bude v ďalšom vyhodnotené, predovšetkým od správania (postupu) okresného súdu.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov, treba konštatovať, že na celkovej dĺžke konania mali svoj podiel aj sťažovatelia, ktorí sa napr. opakovane nezúčastnili na pojednávaniach, neoznámili úmrtie svojho právneho predchodcu, ich právny zástupca nereagoval vždy včas na výzvy súdu a pod. Avšak v danom prípade podiel sťažovateľov na vzniknutých prieťahoch podľa názoru ústavného súdu neospravedlňuje neúmerne dlho trvajúce konanie okresného súdu.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a predovšetkým poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania už takmer osemnásť rokov je samo osebe celkom jednoznačne neprimerané.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci bez akýchkoľvek dôvodov opakovane dlhodobo nečinný v období od 27. augusta 1993 do 3. apríla 1995 (dvadsať mesiacov), od 4. decembra 1996 do 6. marca 1998 (pätnásť mesiacov), od 17. mája 1999 do 22. júla 2002 (tridsaťosem mesiacov) a od 5. novembra 2002 do 3. augusta 2006 (štyridsaťpäť mesiacov). Okresný súd teda počas takmer desiatich rokov vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia počas napadnutého súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej nečinnosti, a teda k prieťahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu. Obranu zákonného sudcu, že *„uvedená vec mi bola (...) pridelená opatrením predsedu súdu v roku 2000, a to ako ôsmemu v poradí zákonnému sudcovi, pričom v uvedenom období som pracoval v oddelení s viac ako 600 pridelenými*

vecami“, nebolo možné akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení konajúceho sudcu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietáhov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním napr. na dlhodobo obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenú v peniazoch.

Sťažovatelia požadovali priznať primerané finančného zadosťučinenie, a to „*E. C. (...) vo výške 320.000,- Sk, (...) JUDr. A. H. (...) vo výške 160.000,- Sk, (...) Ing. Z. C. (...) vo výške 160.000,- Sk*“, pričom priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnili najmä tým, že sa už takmer 17 rokov nachádzajú v stave právnej neistoty.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä na takmer desaťročnú nečinnosť okresného súdu v napadnutej veci, ako aj na celkové takmer osemnásťročné trvanie tohto konania považuje za primerané priznať každému zo sťažovateľov v sume po 160 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 1. septembra 2006, podanie sťažnosti zo 4. septembra 2006 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 11. decembra 2006). Za tri úkony vykonané v roku 2006 patrí odmena v sume trikrát po 2 730 Sk, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 8 190 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 6 552 Sk. Spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (3 x 164 Sk v roku 2006) v prípade troch sťažovateľov tvorí náhrada trov za tri úkony vykonané v roku 2006 sumu 21 132 Sk v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z.

o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Celkové trovy právneho zastúpenia pre troch sťažovateľov predstavujú preto v danom prípade sumu 21 132 Sk, ku ktorej bolo treba pripočítať 19 % DPH, teda sumu 4 015,08 Sk. Trovy právneho zastúpenia sťažovateľov po zaokrúhlení predstavujú sumu 25 147 Sk.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. júla 2007